

Урысые политическэ партией «Единая Россия» зыфиорэм и Апшээрэ совет хэтэу, Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан 2010-рэ илъэсым гъэтхэпэм и 26-м сыхъатыр 10.00-м Урысые политическэ партией «Единая Россия» и Тхьаматэу В.В. Путиным ирегион общественнэ приемнэу мыш фэдэ чыпэм шылам: къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэм, 4-м цыфхэр ашхъэкIэ зыгъэгумэкIыр IофыгъохэмкIэ шыргъэблагъэх.

Мыщ фэдэ телефонхэмкIэ: 52-17-98-мкIэ ыкIи 52-19-03-мкIэ кIэупчIэхэ альэкIышт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

№ 46 (19560) БЭРЭСКЭЖЪЫЙ, ГЪЭТХАПЭМ И 17, 2010-рэ илъэс

НыбжыкIэхэм гъогур афызэлухыгъ

Тхьаклушынэ Аслъан ныбжыкIэ IофхэмкIэ АР-м и Комитет ипашэу агъэнэфэгъэ Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэрэ АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет къэралыгъо къулыкIумкIэ ыкIи кадрэ политикэмкIэ и ГъэорышлэпIэ ипэщэ IэнатIэ Iуагъэхъэгъэ Шхъэбэ Налбийрэ ригъэблэгъагъэх. Мы зэлукIэгъум хэлэжыгъэх Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Урысые политическэ партией «Единая Россия» зыфиорэм и Адыгэ шьолъыр къутамэ иполитсовет итхьаматэу Iэщэ Мухъамэд.

Кадрэ резервхэмкIэ программэу «Единая Россия» кIэщакIо зыфэхъугъэр гъэцэкIэгъэным фэшI «Кадровый резерв — Профессиональные команды страны» зыфиорэ зэнэкъокъоу 2008-рэ илъэсым зэхэцэгъагъэм АдыгеимкIэ теклонгъэр къыдзыхыгъэ ныбжыкIэхэм къахахыгъэхэр мы IэнатIэхэм зэралуагъэхъэхэрэр Президентым къыхигъэщыгъ. Ахэм закыфигъаззэ, цыхъэ афашIэу къызэрэхыхыгъэхэр, пшъэрлэу IофшIэн къафигъэуцухэрэр Iэпэдэлэл амышIэу, гуетыныгъэ фыряIэу агъэцэкIэнхэу къызэралуагъэхъэхэрэр къылуагъ, къафэгъушIуагъ, гъэжыгъэхэр ашIэхъэ ыпэкIэ лыкIотэнхэу къафэлэуагъ.

Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ народнэ депутатхэм я Мыекъопэ къэлэ Совет идепутат, мы IэнатIэм Iухъаным ыпэкIэ Адыгэ къэралыгъо университетым экономикэмкIэ ифакультет идекан

игуадзэщыгъ. Шхъэбэ Налбий АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Администрации и Правовой ГъэорышлэпIэ иотдел ипашэщыгъ.

«Славянхэм я Союз» ипашэхэр ригъэблэгъагъэх

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан общественнэ организациеу «Славянхэм я Союз» зыфиорэм иправление итхьаматэу Нина Коноваловамрэ гъэцэкIэкIо комитетым ипашэу Владимир Каратаевымрэ ригъэблэгъагъэх. Ащ хэлэжыгъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ, АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Адми-

нистрации ипашэу Александр Пиценкэр.

Аужырэ илъэсхэм республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышIыгъэхэу, шIагъэу зигугъу къэпшIын плэкIыштыр мымакIэми, джыри Iофыгъохэр бэу зэрэщыIэхэр къагурыIозэ, упчIэжыгъэу ашIыхэмэ, Iофыгъохэм адытегушIэхэмэ ашIоигъоу партиехэмрэ общественнэ организациехэмрэ ялIыкIохэр къызэрэрагъэблагъэхэрэр Президентым къылуагъ.

Iофыгъоу зыгъэгумэкIыхэрэм ащэгъэгъозэнхэ амал къазэрратыгъэм фэшI Нина Коноваловам «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ. Унагъоу зигъот макIэхэм псэупIэ ягъэгъотыгъэным Iофыгъо апэу ащ къыхигъэщыгъ. Ахэм алэ къыхынэу, ащэфын

альэкIышт унэхэм яшIын фэгъэхыгъэ программэ республикэм щыштэгъэныр игъоу ылытагъ. Владимир Каратаевым мыш фэдэ хэкIыпIэм дыригъэштагъ. Ащ иеплIыкIэкIэ, унэ ащэфын амылгъэкIыштыми, чIыгу яптымэ игъорыгъоу тырашIыханэу хъазырхэр мымакIэу шыIэх.

ПсэупIэхэм яIофыгъоу зышIохыгъэным фэшI федеральнэ Гупчэр Iэпылэгъу къафэхъунэу сомэ миллион 980-рэ зэрэкIэлэIугъагъэр, ащ щыщэу сомэ миллион 100-р къызэралIупщыгъахэр, джыри ахыщэ къэкIонэу зэрэжэхэрэр Президентым къылуагъ. Джащ фэдэу предложениеу къахыгъэхэм ахэплэнхэш, фэдэ зэрэхъуштым здегупшысэххэу къариIуагъ. Республикэм ипашэ программэу

Нина Коноваловам зыфиIуагъэм игъэхъазырын Iоф дашIэнэу унашъо зэришIыгъэм щигъэгъозагъэх.

Нэужым лъэныкъуитIур къоджэ псэупIэхэм яIофыгъохэм, дачэ кооперативхэм, зихэхъогъухэр наркотикхэм, шьон пытэхэм апыщагъэ зэрэхъухэрэм игумэкIыгъо, нэмыкIэхэм атегушIагъэх.

Тхьаклушынэ Аслъан зэлукIэгъум икIэхым Iофыгъоу зигугъу къахыгъэхэм зэралуагъэхэр, ахэм язэшIохын Iоф зэрэдашIэрэр къылуагъ, нахыбэрэ мыш фэдэу зэлукIэнхэм, япредложениехэм ахэплэнхэм сыдигъокIи зэралуагъэхэр къыхигъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфэст.

Сурэтыр А. Гусевым къытырихыгъ.

ТхылъыкIэхэр

Исхак Машбаш

КОЛЕСО
ВРЕМЕНИ

«Уахътэм ишэрэхъ»

Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхаклоу, СССР-м ыкIи Урысыем я Къэралыгъо премие илауреатэу, Дунэ Адыгэ (черкес) литературэ премиер къызыфагъэшъошагъэу МэщбэшIэ Исхъакъ ипозитическэ тхылъыкIэу «Колесо времени» зыфиорэр урысыбзэкIэ бэмышIэу Адыгэ республикэ тхылъ тедзапIэм къыщыдэкIыгъ.

Тхаклом мы аужырэ илъэсхэм ытхыгъэ гупшысэ-сатыриплIыхэр мыш къыдэхъагъэх. Ахэр адыгэ лъэпкъым ищыIэныгъэ куупIэ къыхэхыгъэх, мэхъанэмкIэ ушъагъэх. Авторым IэкIэлэ жэбзэ къэбзэ дахэр, IэпIэсэныгъэр тхылъыкIэм къыпфэгъэнафэ. МэщбэшIэ Исхъакъ иусэ сатыриплIыхэр ижырэ усэ зэхэлъхъакIэр гум къагъэкIэу гъэпсыгъэх: поэтическэ сатыр пэпчэ зэпэжынычы, гупшысэр, бзыу тамэу, ащыIорышI.

Усэ кIэкIэхэм мэхъанэ гъэнэфагы, гъэ-

сэпэтхыди икъоу ахэлэ, гъашIэм уфагъасэ, щылакIэм нахэ пэблагъэ уашIы, шIум, шыпкъагъэм уафалIу, гупшысэкIэ амал уагъэгъоты.

Литературэшхом сатыриплIхэр бэшIагъэу щэгъэфедэх. Ау мыш фэдэ литературэ шIыкIэр зэкIэ сатыриплI закIэу зы тхылъ шIыгъэу тIагъэп, тIадыгэ литературэкIэ мыр апэрэ. Мыщ фэдэ усэ тхэкIэ шапхэмкIи МэщбашIэм гъогур къызэлIухыгъ.

«Колесо времени» зыфиорэм сатыриплIэу дэтым япчъагъэ минитIум лыкIэхъэ. Ахэм зэкIэм гъашIэм илъэныкъо горэкIэ уагъэгъуазэ, узыгъэгумэкIырэ щыIэныгъэ джэуапыр ахэгъуатэ. Лъэпкъ шэн-хабзэхэм, зэкIокIэ-шIыкIэхэм къапкъырыкIэу сатырэхэр зыригъэпсыгъэхэм, МэщбашIэм илъэпкъэу, илъэпIэ адыгъэу зэмизыщырэу ыгу ришIыкIыгъэу зэрэщытыр къахэщы. Сыдрэ нэкIубгъоу къызэгъопхыгъэми о къыохылагъэм фэ-

дэу, зы акъылыгъэ гъэшIэгъон хэлъэу усэр щыгъэпсыгъ, хэлъ губзыгъагъэр къыхэщы, къыплгъэлэсы, уеуIушы.

Тхылъым къыдэхъэгъэ сатыриплIхэм тхаклом лъэпкъ фольклор баим иIэшIугъэ зэхышIагъэу, адыгэм игутео кIэдэлукIэу, идунэететыкIэ ыгъэунэфыгъэу, лъэпкъ акъыл-губзыгъагъэм игъогу теубытагъэ хэлъэу зэрэрыкIорэр къаушыхъаты.

ЛIэшIэгъуныкъом къехъугъэу МэщбашIэм игупшысэ ин мэлэжэ, къэкIокIы. Тхылъ 80-м ехъу (поэзием ыкIи прозэм арылгъэу) адыгабзэкIэ ыкIи урысыбзэкIэ къыдигъэкIыгъ. Адыгэ поэзием илъэганIэ ыштагъ, итарихэ романхэм адыгапсэр адэкIэжы. Ипроизведениехэм ащышхэр нэмыкI IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ — араб, инджылыз, француз, испан, тырку зыфэпIощтхэмкIэ зэрэдзэкIыгъэх. Ахэм зэрэдунаеу шяджэх.

Джыри зы усэ тхылъ шIагъу, зы адыгэ гупшысэ ин — губзыгъагъ. Арышъ, тигуапэу тхылъыкIэм «Гъогумаф!» етэлэ.

**МАМЫРЫКЪО
Нурмет.**

ЦЫФХЭМ ЯФИТЫНЫГЪЭХЭР КЪЭУХЪУМЭГЪЭНХЭМ ФЭГЪЭХЪЫГЪАГЪ

Потребительхэм яфитыныгъэхэр къэуэхъумэгъэнхэм и дунэ мафэ фэгъэхъыгъэу «Наши деньги — наши права» зыфиорэ «Іэнэ хъурае» гъэтхакъэм и 15-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ библиотекэ цызэхакъагъ. Іофтхыабзэм хэлэжъагъэх Роспотребнадзорым АР-мкІэ и ГъэlorышланІэ ипащэхэр ыкІи ипециалистхэр, АР-м культурэмкІэ и Министертвэ, республикэм Іоф цызышІэрэ кредитиэ организациехэм, банкхэм яшъолъыр къутамэхэм яллыкІохэр, апишъэрэ еджапІэхэм яклэлэгъаджэхэр ыкІи студентхэр, нэмыкІхэри.

Іофыгъо шъхьалэу къэзэрэ-угъоигъэхэр зытегушыагъэхэр финанс фэло-фашІэхэм алъэ-ныкъокІэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэр арых.

«Іэнэ хъурае» иІофшІэн къызІуиыхыгъ зигугъу къэт-шыгъэ библиотекэм ипащэу Къат Саудэт. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, библиотекэм ыкІи Роспотребнадзорым яІофышІэхэм мазэ къэс общественнэ приемнэу «Потребительские знания — обществу» зыфиорэр зэхакъ. Ащ шІуагъэу къытырэм и ар кІэлэу къащыуцугъ.

Потребительскэ кредитованием ылъэныкъокІэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэм гумэкІыгъоу къыпыкІыхэрэм къаегушыагъ Роспотребнадзорым АР-мкІэ и ГъэlorышланІэ ипащэу Аджырэ Аслъан. Банкым чІыфэ къыіхыным ыпкІэ, ар зэритыжышІт амалэу цыфым ІэкІэлъыр, унэгъо бюджетым ахъшэу къыіхыным ылъэкІы-

щтыр къыдилъытэнхэр нахъ тэрэзэу ащ ылъытагъ.

Нэужым къэзэрэугъоигъэхэм, библиотекэм итхылъеджэхэм къатыгъэ упчІэхэм Роспотребнадзорым ипециалистхэм джэуапхэр къаратыжыгъэх. НахъыбэрэмкІэ цыфхэр зыгъэгумэкІырэр финанс фэло-фашІэхэм алъэныкъокІэ фитыныгъэу шІэлэхэр ары. Мыщ дэжым зэдэгущыІэгъум къыхэлэжъагъэх студентхэр, ВУЗ-хэм яклэлэгъаджэхэр, нэмыкІхэри.

Бэрэ къыхэкІы банкым чІы-

фэ къыізымыыхыгъэ цыфым кредитыр къэпшыныжъ аІошъ, сотовэ телефоным къыфытеохэу е иунэ тхыгъэ къыфырагъэхэу. Сыда ащыгъум пшІэн фаер?

Специалистхэм джэуапэу къатыжыгъэр зы — ащ фэдэ фитыныгъэ банкым иІэп, судым зыфэжъугъаз.

Апшъэрэ еджапІэхэм ащеджэхэрэм джырэ лъэхъан агъэфедэрэ банк карточкэхэм шІуагъэу къатырэр, ащ уфэмыемэ пшІэн плъэкІышІыр, нэмыкІ упчІэхэри студентхэм къатыгъэх.

Адыгеим ит банкхэм ыкІи кредит организациехэм яллыкІохэм къызэралыагъэмкІэ, мыщ фэдэ шыкІэр гъэфедэгъэным епхыгъэ унашъо ежъ цыфым ышъхъэкІэ ыштэн фае, ащкІэ хэти уригъэзын ылъэкІышІтэп.

Джащ фэдэу банкым чІыфэ къыіпхыным шапхэу пылъхэм, цыфым кредитэу къаіхыгъэр зыпэлугъэхъагъэр къыгъэлъэгъон фаемэ, нэмыкІ лъэныкъохэм япхыгъэ упчІэхэр Іофтхыабзэм хэлэжъагъэхэм къатыгъэх. Ахэм игъэкІотыгъэ джэуапхэр ипециалистхэм къаратыжыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан къытырихыгъэх.

Суд унашъохэр ХЭГЪЭГУМ ИКІЫНХЭ ФИМЫТХЭУ АГЪЭПСЫЗЭ

Цыфхэм ыкІи организациехэм яфитыныгъэхэу аукуагъэхэр, яшъхъафитныгъэ ыкІи закон лъапсэ зилэ яшІоигъоныгъэхэр къэу-ухъумэнхэ плъэкІышІтэп кІуачІэ зилэ хъугъэ суд унашъохэр тэрэ-зэу ыкІи ипалъэм ехъулэу умыгъэцкІэжъэхэу. Пэлъэ гъэнэфагъэм тегъэпсыкІыгъэу Урысые Федерацием игъунапкъэ зэпачын амылэкІынэу гъэпсыгъэныр суд унашъохэр шІогъэнэгъэ ІофкІэ ягъэгъэцкІэжыгъэнхэм шІуагъэ къэзытырэ ишыкІэхэм непэ зыкІэ ащышІ. Ямылкъу ыкІи фэдэу къалэкІахъэрэр зыгъэбылтырэ цыфхэм а шыкІэм тетэу адзекІох.

Тызыхэт илъэсыр къызыхъагъэм къыщыублагъэу Урысыем и ФССП и ГъэlorышланІэу Адыгэ Республикэм шыІэм исуд приставхэм зэкІэмкІи чІыфэу телъыр сомэ миллион 62-м нэзыгъэ-сыгъэ гражданхэр Урысыем икІынхэ фимытхэу зыгъэпсыр унэшъуи 199-рэ ашІыгъ. КъызэтынэкІыгъэ илъэсым ащ фэдэ купым къы-хиубытырэ гражданхэм яхъылІэгъэ унэшъо 650-у ашІыгъэр зэкІэмкІи сомэ миллиони 122-рэ къягъэтыжыгъэным телъыт-гъагъэх.

ЧІыфэ зытелъхэр пэлъэ гъэнэфагъэкІэ хэгъэгум икІынхэ фимытхэу гъэпсыгъэным шыкІэшІоу бэшІагъэ зыкъызыгъэлъэгъуа-гъэр. Істэуи анахъэу а шыкІэр зэхашІагъ чІыфэхэр зытыжыын-хэ зылъэкІышІт гражданхэу судым иунашъо умыгъэцкІэми хъушІтэу зылыгътэзэ хэгъэгу зэфэшъхъафхэр зэрэфэахэм тетэу къэзы-кІухъэштыгъэхэм. ГушыІэм пае, а шыкІэм ишІуагъэкІэ 2009-рэ илъэсым банкхэм ахъшэу къаізыыхыгъэхэм ащышІт граждан 11-м чІыфэу сомэ миллион 1,8-рэ атыжыгъ, ащ ыуж пэлъэ гъэнэ-фагъэкІэ Урысыем икІынхэ фимытхэу зэрагъэпсыгъагъэр суд при-ставхэм тырахыжыгъагъ. Суд приставхэм мы шыкІэр агъэфедэу зэраублагъэм ишІуагъэкІэ зэкІэмкІи чІыфэу сомэ миллиони 6,5-рэ къарагъэтыжыгъ.

Урысыем икІынхэмкІэ гражданхэм фитыныгъэу ялэхэр пэлъэ гъэнэфагъэкІэ къэгъэуцугъэнхэм гухэлъ шъхьалэу ыгъэнафэрэр судхэм унашъоу ашІыгъэхэр дэх имыІэу гъэцкІэжыгъэнхэм егъэ-сэгъэнхэр ары. ЧІыфэ зытелъ цыфыр пэлъэ гъэнэфагъэм къыкІоцІ Урысые Федерацием икІын фимытхэу загъэпсырэр зэрэфэбгъэгъун плъэкІышІт телъхъапІэ имыІэу палъэу фагъэнэфагъэм къыкІоцІ судым иунашъо ымыгъэцкІэжыгъэ зыхъукІэ ары. Джащыгъум суд пристав-гъэцкІаком чІыфэр зэратыжыын фаем изаявление тегъэпсыкІыгъэу е ежъ-ежырэу кІэщакІо фэхъузэ, чІыфэ зытелъыр Урысыем икІын фимытхэу зыгъэпсыр унашъо ешІы. Унашъом икопие альегъэлэсы чІыфэ зытелъым, кошын ІофхэмкІэ федералнэ хэбзэ гъэцкІэкІо органым ичІыпІэ орган ыкІи пограничнэ орган-хэм. Арышъ, Урысые Федерацием ишъолъыр ар икІын фимытхэу унашъо зэрашІыгъэм чІыфэ зытелъ цыфыр шымыгъэозэн ылъэ-кІышІтэп.

Мы шыкІэр практикэм зэрэагъэфедэрэм къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, мы Іофым хэлэжъэн зылъэкІырэ къулыкъу пстэури аІэ зэкІэдзагъэр зэрэздэлажъэхэрэм ишІуагъэкІэ судым унашъоу ышІыгъэр гъэцкІэжыгъэ мэхъу.

ІкІэухым Адыгэ Республикэм шыпсэухэрэм агу къэтэгъэкІыжыкІы телефонэу 8 (8772) 52-35-85-кІэ мафэ къэс сыхъатыр 9.00-м къы-щыублагъэу 18.00-м нэс къытеохэмэ Урысыем икІынхэ фимыт-хэу зэрагъэпсыгъэм ехъылІэгъэ къэбархэм защагъэгъозэн зэралъэ-кІышІтыр.

Урысыем и УФССП-у Адыгэ Республикэм шыІэм ипресс-къулыкъу.

НЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПІЭХЭР!

ИжыкІэ къыщегъэжъагъэу гъэтхакъэм и 21-м, дунаим зыкъызышІэуиыхэрэм, дуна-ир зыщыкІэжырэм ехъулэу адыгэхэм илъэсыкІэр къы-хъагъэу алъытэщтыгъэ ыкІи ар игъэкІотыгъэу хагъэунэфыкІы-шІтыгъэ.

Псауныгъэрэ гъэбэжъурэ къаритынгъэу, нэхъойрэ дэрмэн-рэ яунэхэм арылгынгъэу, дунаир мамырынгъэу ахэр Тхъэм елэ-ІушІтыгъэх.

Шъозэбэным, шыгъачъэм, адыгэ джэгукІэ зэфэшъхъаф-хэм мэфэкІыр къагъэкІэра-кІэщтыгъэ, ини, цыкІуи зыхэ-лэжъэрэ джэгущыкІэ аухы-жышІтыгъэ.

Мы шэн-хэбзэ дахэр къэ-Іэтыжыгъэным, зыпкъ игъэу-

цожыгъэным яшъыпкъэу Іоф дашІэ Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министертвэрэ лъэпкъ культурэм и Гупчэрэ. Адыгеим икІэлэ шъхьалэу Мыекъуапэ мыгъэ цызэхакъ-рэ мэфэкІым хэлэжъэщтых оредыІохэр, оредыІо ыкІи къэшъокІо купхэр. Адыгэ джэ-гум шызэнэкъокъушІтых къэ-шъуакІохэр, анахъ пшъэшъэ дахэр къышыхахышІт, зэряшэ-нэу адыгэ шхынхэр къе-кІоллагъэхэм апагохышІт.

МэфэкІыр гъэтхакъэм и 21-м, сыхъатыр 18-м АР-м и Лъэпкъ музей ыпашъхъэ шырагъэжъэшт.

Жыи, кІи сыхэлэжъэн, сиядыгэ хабзэ згъэкІодынэп зыІорэ пстэури шъукъетэгъэблагъэ.

ЦЫФХЭР РЕГЪЭБЛАГЪЭХ

Урысые Федерацием и Федералнэ ЗэІукІэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хьаджэбыекъо Руслъан гъэтхакъэм и 30-м сыхъатыр 10-м щегъэжъагъэу 13-м нэс партией «Единэ Рос-сием» и Тхъаматэу В.В. Путиным ирегион общественнэ при-емнэу мыщ фэдэ чІыпІэм шыІэм: къ. Мыекъуапэ, ур. Крас-нооктябрьскэр, 4-м цыфхэр шырегъэблагъэх.

ПэшІорыгъэшъэу мыщ фэдэ телефонымкІэ: 52-14-16-мкІэ зарагъэтхын алъэкІышІт.

2010-рэ илъэсыр кІэлэегъаджэм и Илъэс РИГЪЭДЖАГЪЭХЭР КЪЫФЭРАЗЭХ

ЕджапІэр къэтыухэу шыІэ-ныгъэм игъогу тызытехъэкІэ ары кІэлэегъаджэхэм къыталогъэ гъэ-сепэтхыдэхэр къызыдгуры-Іохэрэр. Джащыгъэр ары зы-зэхатшІэрэр ахэм къытфыряІэ-гъэ шІульэгъури. Непэ гъэзет-еджэхэр нэІуасэ зыфэтшІыхэ тшІоигъор Тэхъутэмыкъое районымкІэ поселкэу Інэм ия 25-рэ гурыт еджапІэ геогра-фиемкІэ икІэлэегъаджэу Пшы-пый Светлан Кимэ ыпхъур ары.

Светланэ кІэлэегъэджэ снэ-хъатым зырылажъэрэр илъэс 20 хъугъэ. 1994-рэ илъэсым къы-

щегъэжъагъэу я 5 — 11-рэ клас-схэм арыс кІэлэеджакІохэр ащ географиемкІэ регъаджэх. Тэри, 2005-рэ илъэсым мы еджапІэр къэзыухыгъэхэм, тинасып къы-хыгъэ Светланэ Кимэ ыпхъум тыригъэдженэу.

Лъэхъанэу тызышыпсэурэм кІэлэегъэджэ шъыпкъэу укъэн-жыныр кІын. ТикІэлэегъаджэ адырэ пстэуи къахззыгъэшы-рэ шэнхэм ащышІых цыфыгъэр, шыпкъагъэр, иІофшІэн гуеты-ныгъэу фыриІэр, сыд фэдэрэ Іофыгъо къыкыокІыгъэми, хэ-кІыпІэ тэрэз къызэригъотырэр.

Ащ тыригъаджэ зэхъум иурок-хэр гъэшІэгъонхэу, узыІэпа-щэу зэригъэпсышІтыгъэхэр бэрэ тыгу къэкІыжы. Тикласс исыгъэ нэгырэ пэпчъ еклелэкІэ шъхъаф къыфигъотышІтыгъ.

2010-рэ илъэсэу къыхагъэр кІэлэегъаджэм и Илъэс. Тезы-гъэджэгъэ кІэлэегъаджэхэм, еджапІэм идирикторэу А. Маль-ковым псауныгъэ пытэ яІэнэу тафэлъало!

Інэм гурыт еджапІэр 2005-рэ илъэсым къэзыухыгъэхэр.
Сурэтым итыр: **Пшыпый Светланэ ригъэджагъэхэм ахэт.**

Ялофшлагъэ зэфыхьысыжьи

Тигъзет кызырэхитыгъагъэу, Адыгэ Республикэм игъомылӕпхъэшӕ промышленность 2009-рә илӕсым ялофшлагъэу щыраӕхэр зыщызэфыхьысыжьижъгъэхэ зӕлукӕ Кошхъӕблэ районым ит дӕгъэшӕ заводэу «Мамырыкъом» бӕмышӕу щыраӕгъ. Ащ хӕлӕжъагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрӕу Къумпыл Мурат, Адыгеим мӕкӕу-мӕщымкӕ иминистрӕу Юрий Петровыр, республикӕ Парламентым мӕкӕу-мӕщымкӕ ыкӕи гъомылӕпхъэшӕ промышленностымкӕ и Комитет итхъаматӕу Ицӕ Мыхъамӕд, Кошхъӕблэ район администратием ипацӕу Тхьаркъохъо Налбий.

Зӕлукӕм кырагъӕблӕгъагъэх республикэм гъомылӕпхъэшӕ предприятиу итхэм япӕцхэр. Апӕу зӕкӕ кӕзӕрӕугъонгъэхэм заводэу «Мамырыкъом» ицех-

сым кыдигъӕкӕгъагъэм нахы процент 16-м ехъукӕ нахыб. Икӕгъӕ илӕсым республикэм ипромышленность пстӕумкӕи ялофшлагъэу илӕм ар ипроцент 58-рә мӕхъу.

Къумпыл Мурат тыгъӕгъӕзӕ дагъӕр зыщырагъэхӕр цехым чӕтӕу заводым Иоф зӕришӕрӕр Мамырыкъо Руслъан кыфӕйуагъ.

Тыгъӕгъӕзӕ дагъӕр бӕшӕрӕбхэм зыщарагъэхӕр линием Иоф зӕришӕрӕм зӕлукӕм хӕлӕжъагъэхэр еплъыгъэх.

хэр кӕаплӕыхъагъэх. Заводым игенеральнӕ директорӕу Мамырыкъо Руслъан предприятием гъӕпсыкӕу илӕр, оборудованиеу чӕтыр зыфӕдӕр, илӕс кӕс ягъӕхъагъэхэм зӕрахъагъӕрӕр кӕафӕиотагъ. Пстӕуми альӕгъу-гъэхэр ыкӕи зӕхъагъэхэр лӕшӕу агу рихъыгъэх.

Ащ ыуж заводым хӕт залым икӕгъӕ илӕсым кӕу-хӕу фашыгъэхэм зыщатӕгъу-щылӕгъэхэ зӕлукӕ щылагъ. Ар кызылӕхыгъ ыкӕи зӕришагъ министрӕу Юрий Петровым. Ащ апӕу гушылӕр ритыгъ 2009-рә илӕсым гъомылӕпхъэшӕ промышленностым ипредприятиехэм Иофшлагъӕу ялӕхэм афӕхъугъӕ кӕууххэм яхылӕгъӕ доклад кӕзышӕшӕтӕу республикэм мӕкӕу-мӕщымкӕ иминистрӕу игуадзӕу а отраслӕм фӕгъӕзӕгъӕ Мыхъамӕджӕнӕ Аслъан.

— 2009-рә илӕсым республикэм игъомылӕпхъэшӕ промышленность хӕхъонгъӕ шӕукаехэр щышӕгъэх, — ылуагъ докладчикым. — Ащ сомӕ миллион 7250-рә зыосӕ продукция кыдигъӕкӕи луигъӕкӕгъ, ар ыпӕрӕ илӕ-

Ащ пыдзагъӕу докладчикым кызырӕйуагъэмкӕ, продукциеу

Мыхъамӕджӕнӕ Аслъан доклад къешы.

кыахъыжъӕрӕм хагъӕхъоным анахъӕу лӕапсӕ фӕхъугъӕр гъомылӕпхъэшӕ предприятиехэм хӕхъонгъӕ ягъӕшӕ-гъӕным фӕшӕ инвестициеу агъӕфӕдагъэхэр ары. Ахӕр анахъӕу зыхъагъӕхэр ООО-хӕу «Адыгэ комбикормышӕ заводыр», «Уахътӕр», «Дондуковскӕ комбикормышӕ заводыр» арых.

Джащ фӕдӕу ООО-хӕу «МПК» пивзӕшӕ заводэу «Мыкӕуа-пӕм», «Лимонадышӕ фабрикеу «Мыкӕуапӕм», ОАО-у щӕ заводэу «Джаджӕм», ЗАО-у «Щӕ комбинатӕу «Адыгейскӕм», фирмӕу «Комплекс-Агром», ООО-хӕу «Дондуковскӕ элеваторым» ыкӕи «Мамырыкъом», хъалыгъугъӕжӕ комбинатӕу «Тульскӕм» оборудованиагъӕу ачӕлагъӕуцагъӕм ахъӕу пӕ-лухъагъӕр макӕп.

Ащ пыдзагъӕу алкоголь отраслӕм Иофшлагъӕу илӕхэм, ащ нахъ зегъӕушӕомбгъугъӕным фӕшӕ амьгъӕфӕдӕр амалӕу щылӕхэм, шыкӕлагъӕу афӕхъухӕрӕм Мыхъамӕджӕнӕ Аслъан кӕатӕгушылагъ. Ащ дакӕу Мыкӕопӕ пивзӕшӕ заводым Иофхӕр зӕрӕшыгъӕпсыгъӕхэр, ащ кыдигъӕкӕырӕ продукцияем Урысыем ыкӕи нӕмыкӕ хӕ-

гъӕгъухэм ащызӕхӕцӕрӕ вы-ставкӕхэм хагъӕунӕфыкӕырӕ чыпӕхэр кызырӕащыхъыгъӕхэр хигъӕунӕфыкӕгъ.

— Щӕм гъомылапхъӕ хӕ-зышӕыкӕхӕрӕ предприятиехӕу республикэм итхэм 2009-рә илӕсым щӕ тонн мин 66-м ехъум продукция зӕфӕшъа-фӕу сомӕ миллион 1396-рә зы-

уасӕхэр кыдагъӕкӕгъ, — ылуагъ докладчикым. — Анахъ узшытхъуныр зытефӕхӕрӕр адыгӕ кӕуаер ыкӕи «Сулугуни» зыфӕиорӕр гъӕрекӕ бӕу кыдззыгъӕкӕгъӕхӕ Джӕджӕ, Шӕуджӕн ыкӕи Тамбовскӕ щӕ заводхӕр арых.

Консервышӕ предприятие-хэм Иофшлагъӕу ялӕхэм ар кӕатӕгушылагъ. Икӕгъӕ илӕ-сым ахэм хӕтӕрыкӕ тонн мин 25-м ехъум гъомылӕпхъӕ зӕ-фӕшъафӕу условнӕ банкӕ миллион 36,5-рә ахашыкӕгъ, ар ыпӕрӕ илӕсым ашыгъа-гъӕм нахы процент 65-кӕ на-хыб.

Икӕгъӕ илӕсым республи-кэм тыгъӕгъӕзӕ тонн мин 38-м ехъум дагъӕ ащыхашыкӕгъ. Мышкӕ анахъ кыахъыгъӕхэр ООО-у «Мамырыкъор» ыкӕи ЗАО-у «Содружество» зыфи-лорӕр арых.

— А пстӕум адакӕу гъомы-лӕпхъӕшӕ промышленностым шыкӕлагъӕхӕри фӕмыхъухӕу щытӕп, — ылуагъ Мыхъамӕ-джӕнӕ Аслъан. — Икӕгъӕ илӕсым зиИофшӕн анахъ кыыщызгъӕкӕлагъӕхэм ащыц «Майкопскӕй птицекомбинат» зыфӕиорӕр. Джащ фӕдӕу хъа-

джыгъӕм икӕшӕиы пылӕ предприятиехэм япчъагъи кыыщыкӕлагъ.

Республикэм игъомылӕп-хъӕшӕ промышленность хӕ-хӕрӕ предприятиехэм япӕ-щӕхӕу зӕлукӕм хӕлажъӕхӕрӕм ащыцхӕу кӕӕгушылагъӕхэм кӕалотагъ икӕгъӕ илӕсым зипӕшӕ коллективхэм гъӕ-хъагъӕу щашыгъӕхэр, тапӕ-кӕ гухӕлӕу ялӕхэр зыфӕдӕ-хӕр. Зӕкӕми здырагъаштӕу анахъӕу хагъӕунӕфыкӕгъӕр зӕкӕ предприятиехэм азы-фагу зӕпхыныгъӕ дӕгъу илӕын зӕрӕфаер, Ипылӕгъу зӕфӕ-хъужыкӕмӕ, ялофшлагъӕ нахышӕу зӕхӕцӕн зӕралӕ-кыштыр ары.

Зӕлукӕм кыыщыгушы-лагъӕх Ицӕ Мыхъамӕдрӕ Тхьаркъохъо Налбийрӕ.

ООО-у «Мамырыкъом»

игенеральнӕ директорӕу Ма-мырыкъо Руслъан гушылӕр зыратым, язавод иИофшӕн зӕ-рӕзӕхӕцӕрӕм, цехыкӕу агъӕп-сыгъӕхэм, осӕшхо зилӕ обору-дованиеу ахэм ачӕлагъӕуца-гъӕм, продукциеу кыдагъӕ-кӕырӕр нахыбӕ ыкӕи нахъ дӕгъу зӕрашырӕм кӕзӕрӕу-гъонгъӕхӕр ашигъӕгъозагъӕх.

Зӕлукӕр зыщаухыщтым Адыгеим и Премьер-мини-стрӕу Къумпыл Мурат кыыщишыгъӕ пӕлӕ кӕкӕым кыыщыхыгъӕщыгъ дӕгъӕшӕ заводэу зипӕххӕр кӕакухъа-гъӕхэр лӕшӕу ыгу зӕрӕри-хыгъӕр, ащ иИофшӕн зӕрӕзӕ-хӕцӕрӕм щыс тепхынуу зӕ-рӕщытыр. Ащ дакӕу республи-кэм игъомылӕпхъӕшӕ про-мышленность икӕгъӕ илӕ-сым гъӕхъагъӕхэр зӕришы-гъӕхэм кӕкӕу кӕатӕгушыи, тапӕкӕ а отраслӕм щызӕшӕ-хыгъӕн фӕе Иофыгъӕ зӕфӕшъ-хъафхӕр кыыхыгъӕщыгъӕх.

Зӕлукӕм хӕлӕжъагъӕхэм зӕкӕми лӕшӕу ягуапӕ хъугъӕ зӕрӕзӕуагъӕкӕлагъӕхэр. Джащ фӕдӕ зӕлукӕгъухӕр афызӕхӕцӕ-хӕзӕ ашымӕ, шӕогъӕ гъӕнӕ-фагъӕ кызырӕитыштыр ахэм хагъӕунӕфыкӕгъ.

Лӕхъусӕжъ
Хъаджӕрӕтбий.

Теклоныгъэм ия 65-рэ илъэс ипэгъокI

Заом чанэу хэлэжъагъ

Кобл Исхакъ насып зиIэ цыфхэм ащыцэу зилытжъыштыгъ. ЩыIэныгъэм чыпIэу щинубытын фаер кызырэхихы-рэм ыгъэразэщтыгъ, шлошъ-хъуныгъэ фырилэу IофшIэнэу зылутыр ыгъэацкIэщтыгъ.

1936-рэ илъэсым специаль-нэ гурыт гъэсэныгъэ зэригъ-гъоти, гъомылэпхъэиI про-мышленностым Iоф щышIэнэу хъхъагъ. Илъэсыбэрэ сэнэхъа-тэу хихыгъэмкIэ Iоф ышIагъ.

Исхакъ илэгъу кIалэхэм афэдэу иныбжыкIэгъу тефагъ Хэгъэгъу зэошхор кызежъа-гъэр. Дзэм къулыкъу щихъы-зэ 1941-рэ илъэсым заор къе-жъагъ. Къалэу Псков щыри-гъажы, дзэм хэтэу Чехослова-

кием нэсыгъ. Заор аухынкIэ мээитIу къэнэжыгъэу хылыгъэу къауIагъ. Госпиталым кызы-чIэжыкIым дзэм кыхэкIы-жыгъ.

Заом чанэу зэрэхэлэжъа-гъэм фэшI адыгэ кIалэм кы-фагъэшъошагъэх Жъогъо Плъыжыым иорден, медальхэу «За отвагу», «За оборону со-ветского Заполярья», «За по-беду над Германией» зыфи-лохэрэр.

1949-рэ илъэсым Исхакъ Хъатикъое консервышI заво-дым Iоф щышIэныр ригъэ-жъагъ. Джащ кышчыублагъэу зигъэпсэфынэу отIысыжыфэ тарнэ цехым пашэу иагъ. В.И. Лениныр кызыхъугъэр илъэ-

си 100 зэрэхъугъэм фэшI юби-лейнэ медалыр кыфагъэшъо-шагъ, 1974-рэ илъэсым та-мыгъэу «Социалистическэ зэ-нэкъокъуныгъэм щытекIуагъ» зыфилохэр кыратыгъ.

Илъэс къэс заводым консерв зэфэшъхъафэу кыдигъэ-кIыхэрэр нахыбэ хъуштыгъэх, ежъ заводым кIуачIэу иIэми хахъоштыгъ. Ащ кыхэкIэу тарнэ цехыкIэ гъэпсыгъэн фаеу уахътэм пшъэрылъ кыгъэу-цуштыгъ. Ау илъэсым илъэсыр кIэлъыкIоу ахъшэ щымыIэ ушъхъагъур ашIыти, псэуальэм игъэлсын фежъэщтыгъэхэп. Бэ Исхакъ а IофымкIэ илъэIу зэрихыллэгъэр, гъомылэп-хъэшI промышленностым

хэгъэгумкIэ и Министерствы нэсыгъ. Сыдми я 9-рэ пятилет-кэм кыыхиубытэу заводым ищыкIэгъэ шъыпкыгъэу щыт псэ-уальэр агъэпсыгъ.

— Тидех зызетэгъэушъом-бгъум заводым зэкIэ ищыкIа-гъэр дгъэцкIэным иамалхэр тIэкIэлъхэ хъугъэ, — ыIо-штыгъ Кобл Исхакъ. — Ыпэ-кIэ цехым мазэм кыкыоцI федэу сомэ мини 8 кыхы-штыгъэмэ, цехыкIэр зытэгъэп-сым а пчъагъэр фэдитIукIэ нахыбэ хъугъэ.

Гъэхъэгъэ дэгъухэр ышIы-гъэхэу Коблыр зипэщэ коллек-тивыр КПСС-м ия XXV-рэ съезд пэгъокIыгъагъ. Ащ фэшI цехым илэжъакохэм шIу-

хъафтынхэр къафагъэшъо-шэгъагъэх.

Цехым IофшIэнхэр нахы-шIоу щызэхэщэгъэнхэм ишъып-кыгъэу зэрэпылным даклоу, Ис-хакъ зышчыгъэгъушшэщтыгъэп ныбжыкIэхэр нахыбэу цехым щылажъэхэу гъэпсыгъэныр. Ащ даклоу ныбджэгъу судэу илъэс 15-м кыкIоцI пашэу зилагъэм иIофшIэн шIуагъэ кыкIакоу зэхэщэгъэными ренэу ар пы-лыгъ.

Кобл Исхакъ непэ кыитхэ-тыжъэп. Ар зышIэщтыгъэхэм ащыгъушшэрэп, заом чанэу зэ-рэхэлэжъагъэр, IофшIэным гъэхъагъэу щышIыгъэхэр цыф-хэм ренэу агу къэкIыжыкI.

(Тукорр.).

ЗЫ МАФЭКИЭ ЛЫ СЫЗЭРЭХЪУГЪЭР (е уищынагъо утеклошъумэ)

КIошъэ ыкIи Iушъэшъэ макъэ горэхэм пчэдыжыым жъэу сыкъагъэушчыгъ. Щы-кIу-цIыкIоу сыкъызычIэ-плъым, сятэрэ сшынахы-жъырэ сыкъызэрамыгъэу-шынэу сакIэхъагъ. Фэягъэхэп сыздащэнэу. Ауж симыкIыхэу сыгъынагъэ зэхъум, «дунаир къэтыухъа-нэу хъушт» аIозэ, сыздыра-щэжъагъ. Бэрэ тыкIуагъ, псыхъо шъомбгъо рэхъат гор-рэм телъ лъэмыджышхом тикIи псыхъо нэпкъым тыго-тэу къэдгъэзжыгъ. ЕтIани бэрэ тыкIуагъ.

Пчэдыжъ дэхагъ. Ащ фэ-дэу жъэу сыкъэтэдждэу кы-хэкIыгъэпты, тыгъэм икы-къокIыкIи, бзыухэм якъэу-щыкIи, осэпси — зэкIэ сшIо-гъэшIэгъонэу зысплъыхъэзэ сыкIоштыгъэ. Джарэуштэу къушхъэмэз цуным тыкъэ-сыгъ. Сятэ шъомчылъэр ешIэти занкIэу тырищIагъ. Шъхъадж къыфэхъыштым фэдиз къэтыугъойи къэдгъэ-зжыгъ. ТIэкIу шIэ къэси сшынахыжъэ гъогу кIэкIым-кIэ тигъэкIожьынэу сятэ елъэIу, пшъыгъэу, мыкIожы-шъуштэу еIо. Сятэ фэмы-лъэкIыжъэу кытекуагъ:

— Мы сабыир сыдэуштэу гъогу кIэкIымкIэ пшэн угу хэлъа? Тауштэу мыр лъэ-мыджым зэпырыкIыштыгъ?

— Сыда, сэри сыщыкIоу сызэпырыкIыгъагъэба? — еIо адрэм.

— О илъэс 13 уныбжыгъ, мыр шIыгъ хъугъэ ккодый, — ыдэрэп сятэ.

Зэхэсхыгъэм сыкъыгъэ-плэжъгъэигъ. Ежъхэр лъэ-

мыджым зэпырыкIышъушт-хэмэ сэ сыд пае ар симы-лъэкIыштыгъ. Ежъхэр зыIэтырэм сэ симыIэтынэу ара? Ар сыд фэдэ лъэмыджа? СшIэ сшIои-гъу, сызэгъоуты. Джы сэри а гъогу кIэкIым сыкIэлъэIоу ез-гъэжъагъ. «Сышшъыгъ» сIомэ сетIысэхэу, ауж зыкIызгъанэу сыублагъэ. Сятэ тIэкIу тенэ-цIыхъэ зэрэхъугъэм гу зылъэ-сэтэм нахъ зызгъэлIэу сы-фежъагъ. «Боу сикIын. Боу сырыкIон. Сышынахэрэп сэ. Мурат мышынэмэ, сэ сынахъ къэрабгъэу ара?» — сыжэ зэ-теслэхъэрэп. «Дэгъу, — еIо сятэ, — ау етIанэ укъаштэу къэбгъэзжыгъэ сэ сылажъэп».

Лъэгъо цIыкIу горэмкIэ къэдгъази тежъагъ. ТыкIуатэ къэси ымакъэ нахъ лъэшы хъоу трактор горэ чыжъэу шыжъоу зэхэсэхы фэд. «Сыдым ар мэ-зым кыыхыгъа, сыда ыжъо-ррери?» — сыгукIэ сэгъшIа-гъо. ЕтIанэ макъэу къэбла-гъэрэр зэрэмытрактор макъэр кызыгурыIуагъ. Зы щынэгъо-гумэкIыгъо горэ а макъэм кыхэлукIыштыгъ.

Тыкъэуштыгъ, тIэкIу зыдгъэп-сэфыштыгъ. ЕтIанэ сятэ сэ зы-кызыфигъэзагъ:

— Джа макъэу къэлурэр кызыпыIуыIэрэп псыхъо рэ-хъатэу, лъэмыдж шъомбгъошхо телъэу, пчэдыжъэ кызызэры-кIыгъэр ары. Мы чIыпIэм къушхытIумэ азыфагу тIокIэ зэжъум дэчын фаеу мэхъушъ, псыр мэгырзы, мэгыухъо. Ау а чIыпIэр зэрэпсыгъо дэдэм пае, цIыфхэм ащ лъэмыдж кIэшIагъэ тыралъхъагъ. Ащ узэпырыкIымэ, тичылэ фэди-тIукIэ нахъ псынIкIэу унэсы-жыштыгъ. Лъэмыджыр пытэ, зэ-пыутыштыгъ, уемыфэхынэуи шIыгъэ, ау цIэнылагъо, урыкIо хъумэ лъэбэкъоу пшIырэ пэпчъ шынагъоу дэпIае, мэсысы. УачIэгъэ псыхъор щэхъушIэ,

ГукъэкIыжъ

гуихэу щэбыжъуатэ. Тызынэ-сыкIэ къаслорэр зэхэпхыжы-штыгъышъ, къедэлуй угу иубыт. Лъэмыджым узытехъэкIэ укъэуцу хъуштыгъ, къэбгъэзжы-е учъэ хъуштыгъ, уеплъыхэу псыхъом ухашлъ хъуштыгъ, чъэ-рышъ, пшъхъэ ыгъэунэзэнышъ, узэхэфэн ылъэкIыштыгъ. Лъэмы-джыр псыгъошъ, уызакъоу урыкIоштыгъ. Апэ Мурат зэпыры-кIынышъ, адрабгъурэ цыпэм къэуцуштыгъ. О ащ занкIэу уеплъыгъэ рэхъатэу укIоштыгъ. Сэ уаужкIэ сыкъэкIоштыгъ. Джыри зэ къэсэлэжыгъ: учъэ хъуштыгъ. Ащыгъум лъэмыджыр нахъ лъэшэу сысыштыгъ. Джа зауэр укъэмыштыгъ пфэгъэцкIэштыгъ, тэкIо, укъэгъаштыгъ — ащ зи емыкIу хэлъэп, ош нахъ лIы-лохэри ащ тежъанкIэ мэщынэх, дгъэзжыштыгъ.

Шъыпкыгъэу пIоштыгъ, сыкъэ-штыгъ. Тыкызыдакторэр, зэ-рэхъурэмкIэ, хъадрыхэ лъэ-мыдж. Ау сызэкIэкожынынэу сыфэягъэп.

— Мурат рыкIуагъэба, сэри сырыкIоштыгъ, — ясIуагъ.

Сятэ Тхъэм елъэлуи тежъ-жыгъ. Сыхъатныкыгъо горэ ты-кIуагъэу псылушъом тыкыIу-хъагъ. УкIэрытэу уеплъыштыгъ, гъэшIэгъошынху, ау уикIынэу Тхъам уIуерэмыхъ. НэпкытIум метрэ зырыз азыфагоу пкъэу тIурытIу чIым ащыхэтIагъ. Ахэм кIэпсэ гъумитIу псым зэпырыдыгъэу япхыгъ. А кIэпситIум пхъэмбгъухэр зэ-голъэу атэгъэпытыхъагъэх. Нахъ лъагъэу канатитIу IэкIэ пIыгъын плъэкIынэу рэкIо. ТIуакIэм удэзэу псым ухэмы-фэным пае зыхэшыкIыкIыгъэр сшIэрэп, ау хъагъэ горэмкIи натIэхэр гъэпытагъэх. Нэп-кытIум азыфагу метрэ зыт-фых нахыбэн фаеп илъыр.

Псыр нэпкъым кынынэспэрэп, ау ащ кыдиутхэрэ тIоIосхэр ошхым фэдэу кытефэх. Псыр мэгыухъо, ехыжыагъэу мачъэ, гуихэу ичъэ макъэ уеудэгъу.

Сыгу зиутIыIуыгъ. Сятэ сы-убытэу, сэфызылIэу Iусшы-жы сшIоигъоу сыкъэхъугъ. Ау бэмышIэу сэрыба мыщкIэ тыкыгъэкIонэу елъэлүшты-гъэр, тауштыгъ джы сикъэрэб-гъагъэ сеуцолIэшта? «УикIы-штыгъ?» ыIоу сятэ ышъхъэ кы-гъэсысы, кысэушчыгъ. «Ары», сызыщымыгугъыжыпэу сшъхъэ фэгъэсысыжыгъ.

Сшынахыжъэ IэутIэ фи-шIыгъ. Ар ежыи, мэщынэми кыхэмышчыгъ, рэхъатэу лъэ-мыджым зэпырыкIи ынэгъу кысфэгъэзагъэу къэуцугъ. Сятэ сэ Iэ кысфигъыгъ. Сы-зэнэкъокъужыгъэ, лъэмыджым сытехъагъ. Нэпкъым сызэ-рэтэкIэу сызытеуцауагъэр хъэ-реным фэдэу слъакъо згъэуцу пэпчъ кIэрэуарэу кызыхэ-сшIагъ. ЕтIани слъакъо сIэты къэс ар дэпIаештыгъ. ТIоIос-хэр кысстетакъоштыгъэх, сачIэгъэ псыхъор гуихэу шы-хъушIэщтыгъ. Синан! Зэу къэз-гъэзэнэу сыгукIэ сыкъэштагъ, ау ащ нахы нахъ щынэгъоужъэу сыгу къэкIыжыгъ — «къэб-гъази, учыи, уеплъыхы, укъэу-цуи хъуштыгъ». Хъуштыгъ закъор арыти, лъэкIэу сIэмкIэ сыкуоу, сыгъэу езгъэжъагъ, ау ар зымы зэхихынэу щытыгъэп. Моу а нэтIэ хъагъэм джыдэдэм сыдэ-зынышъ сачIэгъэ чIэт джэхънэ-мым сыхэфэщтыгъ, сыхъади алъэ-гъунэу игъо ифэщтыгъ. Сяни зэрэгъуштыгъ, зэрэкуоштыгъ сыгу кыльэдагъ. Ау сэщтэми, сэгъымы, сэкуоми, амалэу сIэмкIэ лъэмыджым сыры-кIуагъ. СызэпырыкIыгъ!

Непэ кызынынэсыгъэм ащ нахъ гъогу кIыхъэ скIугъэу къэсшIэжырэп. Джарэу бэрэ сыкIуагъэу кысшыхъугъ.

Сшынахыжъэ ылэхэр зэкIи-щыгъэу кысажэщтыгъэ. Ащ ыбгъэ зысымышIэжъэу зы-кIэсыдзагъ, пытэу IаплI есшэкIыгъэу, сыкъэмыуцу-жышъоу сыпштыгъэ сыгъы-штыгъ. Сяти кысIэры-хъагъ, сшъхъэ кытелэбагъ, сакIыб Iэ кышчыфагъ. Щы-кIу-цIыкIоу тыкъежъэжыгъ. Сызэрэгъыгъэр альэгъугъэми тIум язи сигъэшIагъэп. Чылэ гъунэм тыкъэсыжыгъэу лIы горэм тылукIагъ:

— Арэп, сабыир лъэмыдж кIэшIагъэм тебгъэхъагъа сэлэ? О-уи-уиу, ащ фэдэ цыф-ешIа! ЦыкIушчыба! Щтэ хи-хынба, — къегыгъы ар сятэ.

— КызызэпырыкIыгъэба! Зы мафэкIэ лIы хъугъэ. Джы ныбжыи зымы ар щышынэ-жыштыгъ, — чэфэу сэмэр-кыгуэгъэ сятэ. Сэри лыгъэ зэ-рзэсехъагъэр кызыгурыIуагъ.

Ащ ыуж лIы сыхъугъэу а лъэмыджым зэ нэмыIэми сылухъажъэу сабынэхэмкIэ ащ фэдэу шынагъоу кыс-щыхъугъэмэ, е хэткIи ащ фэ-дагъэмэ сеплъыжы сшIои-гъуагъ, ау кызыдэхъугъэп. Илъэс горэм жышчыгъэу къэ-кIогъэ фабэм къушхъэ осэу кыгъэжъэу гъэм псыхъор кыидифи, лъэмыджыр тыри-хыгъагъ.

Ау сятэ зыфиIуагъэр шъып-кыгъэ. Сэ икIоу кызыгурыIуагъ сыд фэдэ шынагъуи о узэ-кIэмыкIомэ, укъэмыштыгъэ утекIон зэрэплэкIыштыгъ. Лыгъэ пхэлъын зэрэфаер ыкIи уфаэмэ ари (лыгъэри) кызызэбгъэфэнэу кIуачIэ зэ-рэзыфэбгъотыжыштыгъ а мафэм пытэу сыгу исыубы-тэгъагъ, сшыIэныгъи ишIуа-гъэ кысэкIэу бэрэ кышчыхэ-кIыгъ.

Мы гукъэкIыжыгъ кы-зысфалотагъэр бэшIагъэ.

МЕРКИЦКЭ Рахъмэт.

Юфшлэгъу мафәр икыгъахагъ Хьэләштә Зулхаджә художественнә мастерскоим кызы-чІэкІыжым. Кьаләм иурам шъхьаләу унә дәхабә зышчыгъәлагъэм кләракләу фәпэгъә студентхәр, нәмыкІ цыфхәр гулэхәу шызблэкІыштыгъэх.

Жьым ушызэкІәкләпләу, уашьор дәнәшәо кьабзәу, бжыхьә ошлу дахәу шытыгъ. Чыгмә тыгъәпс нәбзийхәр кьахиклэхәу, пкІашьәхәр тыжыин дышәәпсәу зәклігъәшлатәштыгъэх; кьятәкьохыжырә тхьапәхәр Іәбгъу-Іәбгъоу зәхәлхәу, тротуархәм ашызәтәллыгъэх. Зулхаджә бжыхьәр икІасәу, мәфәкІ мафәм зәрәпә-гушлонәу, урамым чәфәу рыкІоштыгъә.

— Зулхаджә! — гьогу зәхәкІыпІәм нәсыгъәу инәосә макъәу благагъәу кьылбьдјагъ. «Хәтышт шьуІау ар?» зәриложьи, зиплхыхәу кьызәтеу-цуагъ. — О-уи-и, Шьалихьә-кьор, дәкІырәми, мыкІодыгъәмә кьыгъәзәжы хәбзәгъә, хьаджырәтәу ухәхьажыгъа, зыкьом фәбәгъон! — сәмәркәу чәфыләу кьыбгъодахыи, фәкІәшчыгъоу Хьатәхьукъо Шьәолхыхьә ылапә пыгъәу кьыубытыгъ. Ячылә кләләу, дзәми кьулыкъу шызәдахыгъәу шытыгъәти, дунаир фәхьужыгъәп, гушлуагъә.

— Сыдәу дәгъоу тызәлукІи, сиҗумәфәж! Тыдә укьизи! — ынә тырымыхәу, ІугушлукІәу зәпәплхыхә.

— Оры мыхьугъәмә, гьәнә-фагъәу тызәблэкІыни гу кьыплхысымытахәу... Сыд джы, кьәлуат, кьәбар-шәбархәм тащыгъәгуаз. Тә неп-неуш пІозз, выставкәм зыфәтәгъәхьазырити, тымышлахәу мафәхәр тләкІәкІыгъэх.

— Выставкәри дәгъу, сикъош, аш нахь Іофи мэхьә, — гуфәпләу кьәплти кьыригъәжыагъ.

— Сыд Іофа? — Зулхаджә ынапәхәр зәригъәутәкІыгъэх.

— Іофьр — кьәшәныр дәкІонкІә енгугъагъо...

— Хәтә? — штагъәу Зулхаджә ышәо кьызәокІи, кьәнәшхьәигъ.

— Ошләжьа Баджәкьо Ибрахимә ыкьо нахьыжәу Сыбыр шыІ зыфәлоштыгъәр?

— Сәшләжы. Хьисәба?

— Джары, зигъәпсәфынәу чыләм кьәкІуагъәу дәс ар. Шьыпкәмә, дышә кьычләхыпІәм инженер шъхьаләу Іоф шешләш, алахь-алахь, Трахьо фәшлгъәу кьаләм дәсыгъәр кьызәраләтәж: ахьшәм шъхьасырәп, ретәкьухьә. Конечно, ритәкьухьан! Пшашьәр кьызәрихьыштым ешә... Бзылфьгъәр, кІо сыд, гьәдәлогъошлу ыла...

— Ар дәдәуи? Аш нахь хәмыләу... дәкІона шьыу, ошләба ори, илзәс пчәагъәрә тызәпылтыгъи...

— Мыщ ыІорәр. Адә ухәхьажыгъәмә, зиунагъу, пшашьәм илажьа? Пляпә кьызы-дәмылазәгъәр сыд рыгъуна?..

— ЗәрәпІорәмкІә, ыбдјәгъур, Іофхәр хьарә-кьурәх. Ашыгъум неуш ләтәмытәу сыкьәсы тләкІәмыкІә... — кьышыгъугъәу кьәплхызә рилуагъ.

— Ары, ары! ПсынкІало, зыкьәмыгъәгужы.

— Удәсышта о?

— Сыдәсын-сыдәмысыныр кьәшләгъуай: шофәрхәр тызә-

рәшчытыр — ренәу гьогу тытет, командировкәр кьыгъәбкы. . . Джыры нәмыләмә тилофхәр зәхәхьагъәх: кьушхьәм пәо-лпәпхәр колхозым кьышәгъәхьазырыш, зәпымыоу ар кьыхащы.

— Шьәолхыхьә, ошлә, — пагъәу, пшыгъәу хәхьапшы-кыгъ Зулхаджә, — кьәбарыр цыкІу-шәокІопти тыдихы-хыгъ, емыкІу умышы, кьыс-фәгъәгъу... Еблагъ, ухьакІ о: ушысын, зыбгъәпсәфын.

— Хьау, тымыкІожыштыгъәмә тебләгъәни, запчастьхәр тцәнхәу тыкьагъәкІуагъәти, ахәм якьитхыкІын тыпылтыгъ. Чәзыр, ошлә, ины, цыфыр Іухьә-ІукІ; арәу шытми, зәкІәри хьазыр хьугъә, тиежьәжыгъу.

ГУГЪЭМ ЮТЭЖЫПІ

Рассказ

— Армә гьогумафәх! ХьаркІә, неуш нәс, — алапәхәр зәрагъәубытыжыгъэх.

Гьогум кьырыкІәзә, Зулхаджә гукъәкІыжыр кьышхьащыләдагъ. «О-уи-и, сыдәу сщыгъушә пәтыгъа: сибләгъә сурәтышл Калужнәм непә пчыхьәзәхьә ил, Юрий Александрович илзәс шьәныкьо зәрәхьурәгъәу нәфьыкы. Цыф бәрәчәтәу, иунагъо ухәхьанкІи дәгъоу, зәкІә исхәм Іәдәбныгъә-шъхьәкІәфагъәр, хәгъәригъәр ащымыгъушпәу гушлүбзыух. Кьысауагъәу сымыкІомә, джыри агу хәкІын-ба?» — зәриложыгъә. Тучаным чІахыи, шлухьафтын тләкІу-шәокІухәр кьышәфыгъэх. Ау дәир: модә кьәлапшгъәм, урамәу Тургеневым ахәр тәсых, укІонкІә чыжьә, гьогуи.

Зулхаджә гуемышлу хьазыр, кләшчыгъо шлагъуи фыри-ләп, ау иныбдјәгъу благахәр кьызәлукІәхәу ахахьәмә, онтәгъоу ыгушхьә телъыр тежьукІынкІи мэхьә, «цыфыр цыфым ишхәпс» ало, хьуштыр кьәшләгъуае. Зулхаджә зәрә-гугъагъәуи кьычләкыгъ: зәрә-нәсәу изытет-іупләз зызәблхьугъ, чәф жьотәу кьыпәгъо-кыгъәмә, гомылу-шъхьамыІур ІәкІаләсыкІи, орәдмә, кьашьомә зәлаштагъәу, купым хәкІодагъ. ХьакІәхәр бәрә зәхьыгъәх, кьәшьуагъәх, джә-гугъәх, хьарыр зихьарми сәнәр, хьохьубжәр фәләтыгъ. Сыхьатыр пшыкІутлүм ыныкьо хьугъәхагъә купыр зызәхә-кыжым. Нәбгырә зырызәу кьәлә урамхәр кьаунакІыхәти, трамвай уцупІәм цыф гужьуа-гъәхәр шяжәштыгъэх. Зулхаджә зы шән хәлгыгъ: урамхәр кьаунакІхәу, цыфыпсә арымыкІожьәу, кьаләр зырәхьатыжырәм, нәфылә кьызә-кчәфә емызәу кьыкІухьань икІәсагъ. Завод-фабрикхәм джащыгъум ялофшлән зәпәу, автобус-машинхәри пләз-гъужьхәрәп. «Мыжьогъогу

пкІагъәм нәсырә цокъә ләз-дакьәхәм амакьә чыжьәу урамым кьышәлу. Дәгъу, хьарзын шылакләм укІәгушлөу, пшхьә Іәтыгъәу дунаим ухәпләзынр, цыфыгур шлүм фәбгъәблы-ныр!

Шы кьәрәжә уцагъәу кырымә-кьәуцузә, трамвайр рельсмә тлыгурыгоу арәчә. «Шәхьы! Еужьыр, еужьыр!» Зулхаджә ыгу а макъәм кьыдело. Сыхьатыр зы хьугъәу иурам икыпІә кьәсыжыгъ, пшәшә шъхьәзакъоу кыкІыжыгъәм, ыгукІә хьыжәу, етІупшыгъәу ыпә ригъәхьоу урамым диушьокъуагъ. Зулхаджә гупшысә Іәшлүм игушлө хәтыгъ, гугъәм идахә кьыдәчәгъәу ләагәу зәләты, ыгу-

нәпцә зәхакІәмә кьакІәлыды-кыштыгъәх. Ау хахьо кьәси нахь зыләкІыжыштыгъә, хәпшыләу нахь дахә хьуштыгъә... Джы непә олзәгъу ар зыфәдә хьугъәр: ылакьохәр игъәб-жыкылыгъәу ишыгъәх, ыпчанә бланәу псыгъо, ижыкьәшгъәу пәпчә зыхиләтыкІәу ыбгъә шәабәу мэхьые. Сайдә сыдигъуи нәшлө-гушлу, Зулхаджә зыләгъукІә ылу ригъәтІыс-хьаным, ІәплІ ришәкІыным фәдәу, тыгъәнәбзыеу гушлө нәфыр ынитлу кьакІәләсыкы... «Ары шъхьаекІә», — зәрәло-жы Зулхаджә, — бәшлагъә, мәзитлу хьугъә Сайдә зысы-мылзәгъугъәр. А уахьтәм цыфым ыгу шәч кьыхьанкІи зы-зәридзәкІынкІи пшләхәшгәп.

ШӘУДЖӘН Байзәт

кІә зәлыуытәу мәкІә-макІәу орәдыр хәлукы. Зышәгушхыкы, гухәл-гугъәпләхәм якьә-кІуаплә зариушәтәу, кләчләрә шлөшхьуныгъә пытәрә кьы-хәхә. Ары, зәрәсурәтышл ыб-жыкыкІәм емылтыгъәу апә-рә ләбәкьушлүр аш ыдзыгъ, нахьыжхәм гу кьызылтаригъа-тәу зыкыгъәлзәгъуагъ. Ыгу-кІи ыпәкІи сурәтшыным ар етыгъәу, ехьыжыгъәу фәбләу, шлулзәгъу кІуачләу фыри-ләр ара кьыдихыгъә шытхьур зы-лпәсәр, хьауми гум шигъа-шлөу, зинәплзәгъу кләхьопсәу, ынәгу кләт пшашьәр ара ыгу зыкьәзыгъәлзәтыгъәр, Іофшлу-хәм афәзышгәгъәр, афәзыгъәч-фыгъәр?

А мы Саиди! Сусаекъо Сайд аш егъашләм ыгу имы-кыштыр, гугъәплә дахәу ил-штыр, жьогъо нәфәу игъогу тетыштыр! Ынәбзыч кыхьә-хәр, шал кырыцә шлуцлэхәу кьызыгъәсысхәкІә, зыгорәу-штәу аш узәлзәубыты, ухә-гъәчыкы, бзәмылу шлулзә-гъум зыкыпкьырешлә, укьә-ушхьухы, зәкІә уишылзныгъә аш епхыгъәу укьешы. Шъхьац шхьомчышәо чыпцлә дәнә-гур кьәтІупшхьыгъәу ышләлу шыкІуашьәу зыплзәгъукІә, моу джыдәдәм Іә шыпфәным уфә-хьуапсә.

Хәтә аш идәхагъә, игохы-гъә пәуцун зыләкІыштыр, инәплзәгъу гушлуагъо димы-хыхыштыр? Ей, шылзныгъә-ри сыдәу гьәшләгъона, кьу-шхьәпс чьәрым икІуачлә сы-дәу ар фәда! Илзәсхәр псын-кІәу, кьызәмыуцокІхәу мацәх. Адә еплыба, тыгъуасә фә-дәу Сусаекъо Саидәрә ежыррә едјәпІәм зыкІоштыгъәхәр кьәшләжы. Школым шәдјә-хә зәхьум, Саидә класс зытІуш-кІә ыуж итыштыгъ, зы хьабләу урамым кьызәдытәхьажы-штыгъәх. Ар ашыгъум пшә-шәжые Іәпс-лзәпс зәичәу, кьопцлә-нәпцә шлуцләу, ынә кьа-рәхәр инәу кьыхьудыдыкІхәу,

Шьыпкьәба, хьаку машІоу тхьуабзәр кьызпихыштыгъәр пхәр фәмакІә зәрәхьоу мә-плыкьожы, джащ фәд шлу-лзәгъури, дунаим уахьтәр ушәтыпәу шыри, аш цәстүри зәблхьун елзәкы. ЕтІани ало хабзә: пшашьәр шәсыфә Іахь-мыгош, ар зылулзәштыр, ишы-лзныгъә зәрипхыштыр кьәшлә-гъуагъ.

Джахәм ягупшысәзә, жы кьәбзә чьыләтагъәр игуапәу зылуишәу Зулхаджә ядәжә мәкІожы... Пшәшә ишыгъәу ыпә итәу клорәм чәшыгум игу-чылә штагъо зәрәшхьащы-тыр икІокІә-шыләкІи, зызәри-плхыхьащыгъәмкІи гуцафә фәшлшәнәу шытыгъ. Зулхаджә гьогогъу-гушылзәгу фәягъәми, пшашьәм хымәгъә-нәгъо-джагъә ыгукІә кьызәрәфыри-ләм, цыхьәшләгъуджәу кьызә-ренәгуерәм гу ләитәштыгъә, арыштын ежыри шлагъоу зыкІемылзәкІоныштыгъәр. Урамыр зәгъокыгъ, Іәгъо-благъом цыф шыхьыештыгъәп. Урам тІуакІәр чыгъ пырацәу тетхәм кьагъәмзәахәу, бжы-хьәпә чәшым ишхьарыхьон чләтыгъ. Пшәсмә зачІагъаомә кьачІчыкІыжәу, нәгъыфәу мазәр ошьогум шәсыштыгъә, пшәгъо шлоишәо-фыжышшәо-хәм жьуагъохәр ерагъәу кьа-шыцІыуштыгъәх.

Чыжьәу-чыжьәу, модә кьәлә кыбым, мәшІокухәм ягъогъ-гыз макъә зәпәдјәжәу кьы-шылуштыгъә. Зулхаджә гу-пшысәхәм зәкІәм кьахәужыгъ, зәхихәр зыфыхьын ымышләу кьызәтеуциу сакъәу дәлуагъ.

— А, синанә гуш! Сышгъу-тІупш, сышгъутІупшы гушәба! Мардж, цыфхәр, шьукьыз-дәләпы! — гур ригъәткІукІәу пцІыамәрә бзылфыгъә мә-кьә чанәу, гьи тхьаусыхи зы-хәтыр ошлә-дәмышләу кьәлүгъ. Зулхаджә зыкыпхьотагъ, клә-чләкІә горә кьыхьагъә фәдәу ыләхәр ыутхыпкыгъәх, зыгу-зыкІуачләу, Іәжә-лзәжәу икІо

ригъәхьугъ, бысыр кьуо-хьаум фиузәнкыгъ...

— Эх, ори... Хьабз тауч! Сыда узкІәкІыирә? Хәтә о зынәшлу кьыпшыфәнәу нычә-пә узышыгугъырә? Пшләрә шыләп о. УделәцыкІу. Ужә цапә кьызәрәзәтәпхәу, уихьадә илзә мы чыпІәм! — чьылә-рымәр кьапихәу благагъәу ма-кьәхәр кьәлүгъәх. — Умышлән фәдә зи о аш хәлзәп: кьыб-гурылон фәе уныбжыкІә... Тә игъоу зытлзәгъурәм — утІуп-шыжышты.

Нәбгыришым пшашьәр азыфагу дәтыгъ, зәшлзәгуаеу хәшәтыкІәу, нәпс жьугъәр мәкьәнчәу зәрикьухыштыгъә. АдыкІә, ләбәкьуишә горәкІә пәлуздыгъәхәу, гитарәм еорә кләлә купи орәдхәр кьахәлукІәу зәхәтыгъ. Шьорышлзә бгъә-кьагъә зыхәлзә кләлә шъхьәпае-хәу бәкІә зышыгугъыжы-штыгъәмә емыжәгъахәу Зул-хаджә кІуи ашхьарыхьагъ. Аркь-сәнә шлолурымәр ахәм кьауишәсыкыштыгъә, шьо-ным чәф-шъхьарыо ышыгъә-хәу, шынәгъо-гумәкыгъо гори зәрәшхьащымыгъыр нәфагъә.

— Сыда мы бзылфыгъәм фышгъуишәсапыр? Шьубгъо-дәкІә джыдәдәм! — узшлөмы-кыштыр мәкьә лзәш гьәтІылы-гьәкІә нәхаеу, зәрәзышыгугъы-жырәп игушылзәхәм кьахәшәу, рәхьатәу унәшәо пытә афи-шыгъ.

— Сыдәу оІуи?! Ухәтә о? — ашыщ горә зәпылзәшжыжәу, ышхьац пырацәу Іәпләу ына-тІә кьытетакьохәрәм ерагъәу кьачІәплзәзә кьыжәхәкІуати, занкІәу кьылуплхыхьәзә кьәуп-чІыгъ.

— А-а, фраер! Уишылзны-гъә ууджәгъужыгъәу кьычлә-кынкІә о, унәжгъ тыкьычІәмыоу, псынкІәлоу зылуеуәгъәх нахьы-шлу. Армырмә кләс уфәхьун-кІә зәуи арәп, — адрә кьыгот-ми, зыгъәпхьәшә-нашәу, туть-ным кләшгъузә, дьдјәу кьыди-фызыкыгъ.

— Ара? Лзәшәу шьошәхьу! Кьыжәудәхьушгәп а Іоф шлөеу ешгъухьыжәгъәр! Шьуащыш горә кьәрәсыи, нахьыбә сы-фаеп! — Зулхаджә кьызәкІә-нагъәу, ымакьә кьәлзәшыгъ, етІанә ышләштыгъәм фәдәу Іаби, пшашьәм ыблыпкь ыубытыгъ. — Некло моу, сауж кьыхь, сә шьуадәжә усшә-жышты! — адрәри Іорышләу, гулзәзә тлыгурыгум хәтәу кьы-дәжәгъ. Ау ләбәкьәу зытІуш нахьыбә кьамышлзгъәу, гьогур кьызәпагъәлә, ашә икыгъәхәу бзәдјәшлхәр кьытебәнагъәх, огъу заули кьырахынәу игъо фифагъәх. «Ыхьы, «дјәгур уджыкІә рагъажьә», адыгәмә зыфәлуагъәр джары» зәрило-жыгъә Зулхаджә. Шьыпкәз, ежыркІә ар ошлә-дәмышләу шытыгъәп, бзәдјәшләмә шлу-рышлукІә, зәо-банә хәмытәу уакьызәрәхәмыкІыжыштыр аш ышләштыгъ. Ыпшәзә кьәу-цуаләу, спортивнә джәнә-гъон-чәдјә хьәгъә зәпылзә шыгыгъ, аш ыкылу кләкор телыгъ. Ар нәгъәушләпәгъукІә зышидзи, кьыбгъодәт пшашьәм ритыгъ. Боксер уцукІәу, кьулаеу ылакьомә заригъәлзәтыгъәу, зыкыиухьумәжыным фәхьазы-рәу зыкьыритлзәгъ. Пшашьәр зычІыпІә шыдыкыгъәу, хьу-штым ыгъапәу, амалынчәу ыләхәр ыбгъә шызәриуыты-лзәгъәу кьылыплзәштыгъ.

(Джыри кьыкІәлзәкышты).

Зэхэзыщәгъэхәр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасәр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдрзыгъәкӀырәр:
Адыгэ Республикэм
лӕпкӕ ИофхэмкӀэ,
ІәкӀыб къэралхэм
ащысәурӕ тилӕп-
къӕгъухэм адырӕ
зӕпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи къӕбар жъу-
гъэм иамалхэмкӀэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскәр, 236

**Редактор
шӕхӕлӕр**

**ДӔРБӔ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдӕшӕлӕр:**
385000,
кӕ. Мыекъуапӕ,
ур. Первомайскәр,
197.

Телефонхәр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шӕхӕлӕм
иапӕр
гуадзӕр:
52-49-44,
редактор гуадзӕр-
пшӕдӕкӕжӕ зы-
хӕырӕ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщӕушӕхӕты-
гъәр:**

Урысые Федерацием
хӕутын ИофхэмкӀэ,
телерадиокъӕтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӕлы-
ІӕсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствӕ
и Темыр-Кавказ
чыплӕ гӕлоры-
шӕплӕ, зӕраушӕхӕ-
тыгъӕ номерыр
ПИ №10-3892

Гъӕзетым къыхиу-
тыхӕрӕм мышӕып-
къагъӕу къахафӕ-
хӕрӕмкӀэ къӕзыт-
хыгъӕхэм пшӕдӕ-
кӕжӕ ахӕы. Къа-
тхӕхӕрӕмрӕ гъӕзе-
тым шылажӕхӕр-
рӕмрӕ яеплӕыкӀэ
зӕтемыфӕн ылӕ-
кӕышт. Гъӕзет-
еджӕхэм къыт-
фагъӕхӕырӕ тхы-
гъӕхӕр зӕхӕтфы-
хӕрӕп ыкӀи къӕ-
зытхыгъӕхэм
алӕкӀдгъӕхӕ-
жыыхӕрӕп.

Зыщӕушӕхӕтырӕ
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыекъуапӕ,
ур. Пионерскәр,
268

**Пчӕагъӕр
6411
Индексхӕр
52161
52162
Зак. 711**

Хӕутыным
узшыкӀӕтхӕнӕу шыт
уахӕтӕр
Сыхӕатыр 18.00
Зыщӕушӕхӕхӕ
уахӕтӕр
Сыхӕатыр 18.00

Псӕм фӕдӕу тишыкӀагъ

**Адыгабзӕм и Мафӕ игъӕкӀотыгъӕу АР-м
щыхагъӕунӕфыкӀыгъ. КӀӕлӕеджакӀохӕм сочинениехӕр
еджапӀӕмӕ ащатхыгъӕх, зӕнӕкӕокъухӕмрӕ зӕхӕхӕ
гъӕшӕлӕгъонхӕмрӕ ащыкӀуагъӕх. Шӕныгъӕлӕжъхӕр
Іофыгъуабзӕмӕ кӀӕщакӀо афӕхъугъӕх. Республикэм и
Лӕпкӕ театрӕ шыкӀогъӕ зӕхӕхӕм Парламентымрӕ
Правительствӕмрӕ ялыкӀохӕр, бзӕм пыщӕагъӕхӕр,
ныбжыкӀӕхӕр, Іӕкӕыб хӕгъӕгумӕ къарыкӀыжыгъӕхӕ
тилӕпкӕгъӕхӕр, культурӕмрӕ гъӕсӕныгъӕмрӕ
јофышӕлӕхӕр хӕлӕжъагъӕх.**

Адыгэ Республикэм гъӕсӕны-
гъӕмрӕ шӕныгъӕмрӕкӀэ иминист-
рӕу Беданыкӕ Рӕмзӕнӕ зӕха-
хӕм къышыгушылагъ. Адыга-

бзӕр еджапӀӕмӕ зӕрашакӀурӕр, фе-
деральнӕ программӕр къыдалты-
тӕзӕ, адыгӕбзӕ урокхӕр нахъ макӀӕ
зӕрӕмыхъушӕхӕр, ныдӕльфыбзӕм

изгъӕшӕнӕкӀӕ ыкӀи игъӕфедӕнӕкӀӕ
АР-м и Президентӕу ТхъакӀушы-
нӕ Аслъан зӕхӕшӕн Иофхӕм зӕра-
пылтыр, гъӕсӕныгъӕр шыӀӕны-
гъӕм зӕрепхыгъӕр, лӕхъхъаным
инӕмыкӀырӕ лӕныкӕохӕри къы-
Іотагъӕх.

Культурӕмрӕ искусствӕмрӕ
адыгабзӕм изгъӕшӕн зӕрӕ-
фӕлажӕхӕрӕм АР-м культу-
рӕмкӀӕ иминистрӕ игуадзӕу
ШъӕуапӀӕкӕо Аминӕт шысӕ
зӕфӕшӕхъафхӕмкӀӕ щигъӕгъо-
загъӕх.

АР-м и Лӕпкӕ театрӕ «Си-
адыгабзӕ» зыфиІорӕ спектаклӕу

режиссерӕу Хъакъуй Аслъан щигъ-
ӕуцугъӕр адыгабзӕм и Мафӕ ар-
тистхӕм театрӕм къыщӕагъӕлӕ-
гъуагъ. УФ-м инародрӕ артистӕу
Кукӕнӕ Муратӕ къызӕрӕтиІуагъӕу,
«Сиадыгабзӕр» жъы мыхъушӕт
спектаклӕмӕ ащыш. Тыркуем ис
адыгӕмӕ апӕу ар къафагъӕлӕ-
гъуагъ, джы тиреспубликӕ шӕ-
плыхъ.

Артистхӕу Уджыхъу Марыет,
Батыжъ Фатимӕ, Гъонӕжыкӕо
Асыет, Нӕхӕ Адамӕ, Нӕхӕ Мӕр-
джанӕт, Джымӕ Заремӕ, нӕмыкӀ-
хӕми рольхӕр къашыгъӕх.

Адыгабзӕм и Мафӕ япшӕнӕ-
рӕу АР-м щыхагъӕунӕфыкӀыгъ.
Адыгӕу дунаим тетмӕ ямӕфӕкӀӕу
ар егъашӕи щӕрӕт.

ТЕКӀОНЫГЪӕМ ия 65-рӕ ИЛӔС ИПӔГЪОКӀ

Адыгеим ибзӕпсыхӕр мӕжъынчых

**Культурӕм иІофышӕлӕхӕм ясӕнӕхӕт фыщытыкӀӕу фы-
рялӕр къалотӕн ыкӀи къагъӕлӕгъон зӕралӕкӀырӕм,
чыфхӕр дунаим тетифӕхӕ культурӕм епхыгъӕ сӕнӕ-
хӕатхӕр зӕрӕшыӕшӕхӕм афӕгъӕхыгъӕ зӕнӕкӕокъу-
фестивалыр АР-м культурӕмкӀӕ и Министерствӕр
Адыгеим культурӕмкӀӕ илӕпкӕ Гупчӕрӕ зӕхӕшӕгъ.
Советскӕ Союзым инародрӕ и Уӕшыгъӕ КӀуачӕхӕм-
рӕ Хӕгъӕгу зӕошхом ТекӀоныгъӕр къызыщыдахыгъӕр
илӕс 65-рӕ зӕрӕхъурӕм ехъылӕгъӕ Иофтхъабзӕр шы-
Іӕныгъӕм дештӕ, плуныгъӕмкӀӕ амалышӕхӕр къетых.**

Адыгэ Республикэм и Лӕпкӕ
театрӕ шыкӀогъӕ фестивалым
апӕрӕ зӕнӕкӕокъухӕм хагъӕунӕ-
фыкӀырӕ чӕплӕхӕр къащыдӕзы-
хыгъӕхӕр хӕлӕжъагъӕх. Культурӕм
иунӕхӕм ядиректорхӕр ясӕнӕхӕт
къызӕрӕтегушылагъӕхӕм къыу-
шыхъатырӕр творчествӕм пылӕ-
хӕм непӕ гумӕкӕыгъуабзӕ зӕрӕлӕр
ары. Я 131-рӕ федеральнӕ зако-
ныр культурӕм пӕрыохъу къы-
фӕхъун зӕрилӕкӕышӕтыр Тӕхъу-
тӕмыкӕое районым культурӕмкӀӕ
иІофышӕлӕхӕм ІупкӀӕу къалотагъ.
Директорӕу ШъӕуапӀӕкӕо Ада-
мӕ гитарӕр къышты, орӕдӕу къы-
хидзагъӕмкӀӕ кӕкӀошт уахӕтӕм
гумӕкӕыгъоу къытфыхъын ылӕ-
кӕыштым ухӕшӕ.

Джыракъыте культурӕмкӀӕ и
Унӕ идиректорӕу Мерӕм Заремӕ
фестивалым апӕрӕ чӕплӕр къы-
щыдихыгъ. АР-м культурӕмкӀӕ
иминистрӕ игуадзӕу ШъӕуапӀ-
ӕкӕо Аминӕт пӕгъум къыхъи
Мерӕм Заремӕ фӕгушӕлагъ,

Унӕрыкӕо Аскӕрбый.

лӕпкӕ тхыпхъӕхӕмкӀӕ гъӕкӀӕр-
кӀӕгъӕ палор, шӕухафтынхӕр ри-
тыжыгъӕх.

— Сисӕнӕхӕт шӕу зӕрӕслӕ-
гъурӕм изакъоп къыослонӕу сы-
зыфаер, — игушысӕмӕ ташӕгъӕ-
гъуазӕ Мерӕм Заремӕ. — Цыф-
мӕ ящыкӀӕгъӕ Иофшӕным сыхӕ-
лӕжъӕныр сикӀас.

«Адыгеим ибзӕпсыхӕу жъын-

Мерӕм Зарем.

чыхӕрӕр» зыфиІорӕ зӕнӕкӕокъур
хӕлӕжъагъӕмӕ къагъӕкӀӕрӕкӀагъ.

АР-м культурӕмкӀӕ имини-
стрӕу Чӕмышӕ Гъазый фе-
стивалыр зӕфашыжызӕ
къызӕгушыӕм лӕпкӕ музы-
кальнӕ искусствӕм ифольк-
лор, ицӕыф цӕрыӕомӕ япхы-
гъӕ гупшысӕхӕмкӀӕ зӕфӕхъы-
сыжъ гъӕшӕлӕгъонхӕр ышӕы-
гъӕх. Унӕрыкӕо Аскӕрбый
ипшынӕ «къыгъӕгушылагъ»
олокӀи икӕунӕп. Аулӕз Олӕ-
гъый ыуж къыкӀырӕ пшынӕо
Іӕпӕласӕу алъытагъ.

ОрӕдыІоу, пшынаоу Дзы-
бӕ Мыхъамӕти ипшынӕ ыгъӕ-
жынынчыгъ. Унӕрыкӕо Ас-
кӕрбый шӕухафтын шъхъа-
Іӕу «Гран-при» зыфиІорӕр

фагъӕшӕошагъ. Дзыбӕ Мыхъа-
мӕт ятлонӕрӕ чӕплӕр къыдихыгъ.
Шӕуджӕн районым къыкӕыгъӕхӕр
јӕпӕлӕсӕныгъӕкӀӕ къазӕрӕхъы-
гъӕхӕм фӕшӕ район администра-
цием культурӕмкӀӕ ипащӕу Лышӕ
Рустем тызыфӕгушӕом къытиІуа-
гъӕри тыгу рихыгъ.

— Зӕнымыгъӕоу культурӕм
удӕлӕжӕн фае, — еІо Р. Лышӕм.
— Тарихъым инӕкӕлӕбгъохӕр му-
зыкальнӕ искусствӕмкӀӕ кӕпӕлау-
тӕзӕ, ныбжыкӀӕхӕр зыльпышӕн-
хӕ плӕкӕышт.

Тӕхъутӕмыкӕое, Теуцожъ,
Красногвардейскӕ районхӕм,
Адыгӕкӕалӕрӕ Мыекъуапӕрӕ,
нӕмыкӀхӕми јлыкӀохӕм шытхъу
тхылӕхӕр афагъӕшӕошагъӕх.

Фестивалым фӕгъӕхыгъӕ тхы-
гъӕхӕр джыри къыхӕтыутышӕх.

**Дзыбӕ Мыхъамӕт
пшынӕм къырегъало.**

Гандбол. Суперлігӕр

Ауж къынӕрӕмӕ ахӕрӕмыт

**Гъӕтхӕпэм и 3 — 7-м Урысыем гандболымкӀӕ изӕнӕ-
кӕокъухӕу суперлігӕм шыкӀохӕрӕм ахӕлӕжъӕрӕ
командӕхӕу я 7 — 9-рӕ чӕплӕхӕм ащылӕхӕм зичӕзыу
ешӕлӕгъухӕр Ижевскӕ шырылагъӕх. Мыекъопӕ «Адыи-
фым» зӕлукӀӕгъуитӕм текӀоныгъӕр къащыдихыгъ,
ешӕлӕгъуитӕр зӕфӕдӕу ыухыгъ.**

«Адыифым» итренер шъхъаІӕу,
УФ-м изаслужӕннӕ тренерӕу
Александр Реввӕ тигандболист-
кӕхӕр Ижевскӕ дӕгъоу шӕшӕа-
гъӕхӕу елытӕ. КъӕкӀошт уахӕ-
тӕм телъытагъӕмӕ, «Адыифыр»
мыгъӕ зыфӕбӕнӕрӕ чӕплӕхӕм
уязӕгъы мыхъухӕшӕтӕу тренер
шъхъаІӕм къызӕрӕтиІуагъӕм уз-
гупшысӕн хӕлӕ.

**«Астраханочка» Астра-
хань — «Адыиф» Мые-
къуапӕ — 27:29 (10:14,
17:15).**

«Адыиф»: къӕлӕпчӕІут-

**хӕр: Рюхина, Буряченко,
ешӕкӀохӕр: Ускова — 7,
Мартыненко — 6, Рома-
ненко — 2, Игнатченко —
3, Мельникова, Гусако-
ва — 2, Гарбуз — 7, Ерем-
ченко — 2, Суханова, Дья-
кова, Нехорошева.**

Дунаим, Европӕм јачемпионкӕу
Јана Усковам «Адыифым» къы-
зригъӕзӕжыгъӕм тегъӕгушӕо.
Спортсменкӕр дӕгъоу ешӕ, УФ-м
ихӕшыпыкӕыгъӕ командӕ икӀӕры-
кӀӕу ашӕгӕнӕу, Олимпиадӕ джӕгун-
хӕм ахӕлӕжӕнӕу тышӕгугъы.

**«Адыиф» — «Астраха-
ночка» — 26:26 (15:13,
11:13). «Адыифым» шӕшӕ-
рӕмӕ Іӕгуаор къӕлапчӕм зӕ-
рӕдадзӕгъӕ пчӕагъӕр: Уско-
ва — 6, Мартыненко — 3,
Романенко — 2, Игнатче-
но — 8, Гарбуз — 5, Нехо-
рошева — 2.**

Мыекъопӕ командӕм чӕплӕу
къыдихышӕтымкӀӕ анахъ лӕшӕу
къӕнӕкӕокъурӕр «Университе-
тыр» ары. Ащ фӕшӕ Ижевскӕ
икомандӕ темыкӀоштми, ешӕ-
гъухӕр тшӕуихынӕу тыфӕзгъӕп.

**«Университет» Ижевск
— «Адыиф» Мыекъуапӕ —
27:29 (12:13, 15:16).**
«Адыиф»: Рюхина, Буря-

**ченко, Ускова — 9, Марты-
ненко — 2, Романенко —
3, Игнатченко — 4, Ерем-
ченко, Мельникова, Гуса-
кова — 1, Гарбуз — 10.**

Јтлонӕрӕ ешӕгъур «Адыи-
фым» къыхъынӕу тыгугъӕшӕтыгъ,
ау бысымхӕм јанасып къыкӕы-
гъӕуи плыгъӕ хъушӕт. «Адыифым»
хӕпшыкӕІӕу къыхӕшыгъӕх Јана
Усковар, Анна Игнатченкӕр, Ма-
рия Гарбуз.

**«Университет» — «Ады-
иф» — 27:27 (13:13, 14:14).**
**«Адыиф»: Рюхина, Буря-
ченко, Ускова — 8, Марты-
ненко — 2, Романенко —
3, Игнатченко — 5, Ерем-
ченко — 4, Мельникова,
Гарбуз — 5, Нехорошева.**

Зичӕзыу ешӕгъухӕр мӕлылӕ-
фӕгъу мазӕм и 22-м Мыекъуапӕ
щаублӕнхӕу шыт.

Нӕкӕлӕбгъом итхӕр зыгъӕхъазырыгъӕр ЕМТӀЫЛӔ Нурбый.